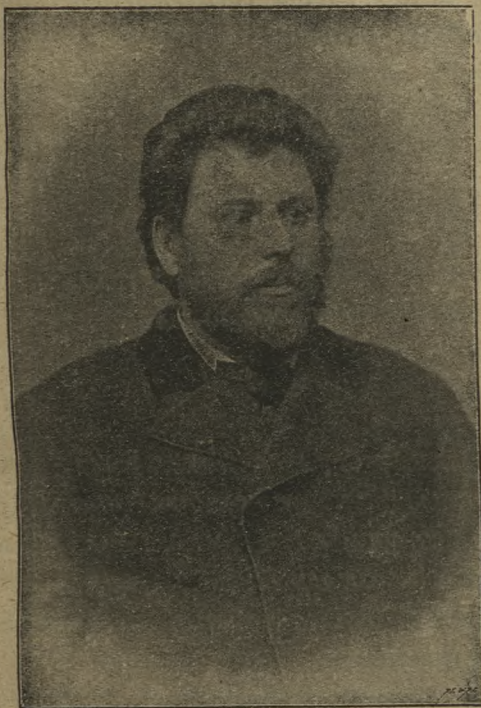

PĂCINI ALESE DIN SCRIITŌRII RŌMÂNII

No. 2.

No. 2.

ION CREANGĂ

Moș Nichifor Coțcariul.

Cu o Prefață de T. Kirileanu și I. Chendi.

CARTEA ROMÂNESCĂ

Prețul 1 Leu.

Biblioteca populară „**Pagini alese din scriitorii români**“ va publica în fascicole săptămânale de 32 pagini, cele mai frumoase bucăți din tezaurul nostru literar. «Urmărim îndoitul scop: deoparte să luminăm tot mai adânc gloatele poporului cu adevărata lumină românească, senină și priincioasă și nu cu focul bengalic al scriitorilor bolnavi de frigurile moderne și fără de leac, ale importatelor excentricități literare, cum zicea Gheorghe Coșbuc, iar de altă parte să ne ție uniți pe lângă biblia neamului, pe lângă cartea care cuprinde adevărurile cari ne-au dat viață și putere».

Cât este de prețioasă o carte interesantă scrisă pe înțelesul tutului și care nu aduce nici o atingere bunelor moravuri! Numai cei ce se obișnuesc a ceti și în afară de școală, prind gustul cetitului, prin care își pot îmbogăți mintea și sufletul. Deprinzând pe copii cu cetitul le dăm cea mai folositoare deprindere pentru viață!

* * *

Puneți în mânilor copiilor și ale sătenilor aceste colecțiuni, cari vor cuprinde „**cele mai frumoase flori, cu cele mai frumoase gânduri ce au răsărit în literatura noastră**“ și veți contribui la ridicarea nivelului moral și cultural al generațiilor viitoare din România de mâine.

Prețul fiecărui număr din **Pagini alese** este 1 leu. Pentru comenzile de cel puțin 25 numere — adresate «Cărții Românești», Bulevardul Academiei 3 — se face o reducere de 15%.

ION CREANGĂ ¹⁾

de

Gh. T. Kirileanu și H. Chendi.

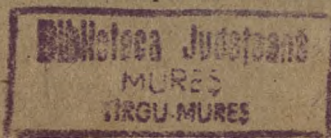
Între scriitorii meniți a rămâneă proptele traionice la temelia culturii noastre naționale este și puternicul prozator moldovean Ion Creangă.

Cu gândirea-i limpede de țaran român, cu graiul ușor și sentențios, cu veselia firească și comunicativă, Creangă a străbătut repede în popor și a ajuns astăzi aproape la acelaș grad de popularitate ca și cei doi compatrioți ai săi, Alexandri și Eminescu, cărora ca poet, le este inferior, dar ca povestitor de sigur congenial.

Acestor trei scriitori moldoveni li se cuvine să stea alătura și pentru că năzuințele lor pentru ridicarea literaturii române au pornit dela aceiași obârșie: dela limba și literatura populară, din cultul pentru întreaga comoară sufletească a poporului român.

În forma și în concepțiile lor artistice cei doi mai mari s'au mai abătut dela această direcție. Alecsandri, purtat de valurile politice și sociale a văzut multă-lume-împărăție, și strălucirea lunei străine se oglindește adese-ori în scrierile lui. Eminescu umblă și el în lumea largă, setos de a-și cunoaște frânturile neamului său și mai presus de toate setos de știință și se întoarce acasă preocupat.

¹⁾ (Din prefața la ediția V-a a operilor lui Creangă, Editura Minerva)

pat de teorii filosofice și cu întinse cunoștințe din literaturile străine. Numai Creangă a rămas la vatră, străin de tot ce se petrecea, afară de neamul său, continuând cu agerul său spirit de observație a prinde tainele limbei românești și a pătrunde în viața intimă a poporului, în lumea de cugetare și în credințele aceluia.

În școală, ca elev și învățător, în „bojdeuca” sa din Iași, pe stradă sau la întruniri publice și pretutindeni unde se găsea cu lumea românească, Creangă și-a fixat veșnic motive populare trebuitoare literaturii naționale, a înregistrat material pe care l-a prelucrat apoi în scrierile sale.

Persoana sa dispărea aproape cu totul înaintea elementelor îmbrățișate, și chiar „Amintirile” nu sunt o operă subiectivă, ci mai mult o zugrăvire realistă, dar netendențioasă, a unor anumite stări sociale, — cum este de pildă și celebra scriere autografică „Wahrheit und Dichtung” de Goethe, — o adevărată operă culturală scrisă cu mult adevăr, dar și cu multă poezie.

Școala din mijlocul veacului trecut, cu primitivitatea mijloacelor de învățământ, preoții în haine de călugăr, dar cu gânduri lumesti, țăranul cum-pătat în toate fazele vieții sale fizice și morale, trec pe dinaintea cititorului. Când te duce Creangă înlăuntrul unei case țărănești, când îți dă subtilul tablou al unei grupe de fete la scăldat, când cu meșteșugul de a-ți înfățișa viața și sgomotul, cu câteva trăsături adânci îți descrie un chef de seminaristi sau o horă, te încredințezi îndată, că stai în fața unui autor care prețuește cu evlavie fondul național în arta descrierii și a povestirii.

Astfel popularitatea lui Creangă, este pe deplin îndreptătită. Poporul nu se poate însufleți decât pentru o operă în care se regăsește pe sine însuși.

Pe Creangă întreg însă publicul mare nu-l cunoaște decât dela 1890 încoace, când a apărut întâiul său volum. Câteva luni înainte de moarte, Creangă și-a revăzut o parte a scrierilor sale, și a notat câteva îndreptări de stil, neînsemnate, iar N. G. Morțun i-a priveghiat tipărirea a zece ceale din „Povești”, cărora le eră menită următoarea prefață, scrisă de autor cu obicinuitul său colorit de veselie:

„Iubite Cetitor,

Multe prostii îi fi citit de când ești. Cetește, rogu-te, și aceste și unde-i vedeă că nu-ți vin la socoteală, ie pana în mână și dă tu ceva mai bun la iveală, căci eu atâta m'am priceput și atâta am făcut”.

Creangă a rămas până la moarte acelaș, om sărac și modest, iubit de un șir de prieteni și binecuvântat mai ales de nevoiași pentru bunătatea firei lui, trăind simplu și cinstit în „bojdeuca” din strada „Țicăul de sus”, în tovărășia mățelor lui, cari stăteau veșnic pe lângă dânsul. Acolo a scris el poveștile și amintirile sale fermecătoare, până în ziua de 31 Decembrie 1887, când o boală nemiloasă (epilepsia), care-l chinuia de mai mulți ani, l-a mutat dintre cei vii la locașul de veci pe moș Creangă cel de-toată lumea iubit. — Fie-i țărâna ușoară și somnul dulce, căci dulce și ușor i-a fost graiul, ce n'a sunat în pustiu.

MOȘ NICHIFOR COȚCARIUL

Moș Nichifor nu e o închipuire din povești, ci e un om ca toți oamenii; el a fost odată, când a fost, trăitor în mahalaua Țuțuenii din Târgul Neamțului dinspre satul Vânătorii Neamțului. Cam pe vremea aceea trăia Moș Nichifor în Țuțueni, pe când bunicul bunicului meu fusese cimpoiaș la cumătria lui Moș Dediu din Vânători, fiind cumătru mare Ciubăr-Vodă, căruia Moș Dediu i-a dăruit patruzeci și nouă de mioare oacheșe numai de câte un ochiu; iar popă, — unchiul unchiului mamei mele, Ciubuc Clopotarul dela mănăstirea Neamțului, care făcuse un clopot mare la acea mănăstire, cu cheltuiala lui, și avea dragoste să-l tragă singur la sărbători mari: pentru aceea îi și ziceau clopotarul. Tocmai pe acea vreme trăia și Moș Nichifor din Țuțueni.

Moș Nichifor era harabagiu. Căruța lui, deși era ferecată cu teie, cu curmețe, însă era o căruță bună, încăpătoare și îndemănatcă. Un poclit de rogojini oprea și soarele și ploaia de a răzbate în căruța lui Moș Nichifor. De inima căruții atârnavu păcornița cu feleștiocul și posteuca, care se izbeau una de alta, când mergea căruța și făceau tronca.

traṅca! traṅca, traṅca! Iară în belciugul dela cărâmbul de desupt — din stânga — eră aninată o bărdiță, pentru felurite întâmplări. Două iepe albe ca zăpada și iuți ca focul, se sprijineau mai totdeauna de oiștea căruței; mai totdeauna, dar nu totdeauna: căci Moș Nichifor eră și giambaș de bărdiță, pentru felurite întâmplări. Două iepe albe vindeă câte-o iapă chiar în mijlocul drumului, și atunci rămâneă oiștea goală pe de-o parte. Îi plăceă moșneagului să aibă tot iepe tinere și curățele; asta eră slăbiciunea lui. — Mă veți întrebă poate: de ce iepe și totdeauna albe? — Vă voi spune și aceasta: iepe, pentru că Moș Nichifor țineă să aibă prăsilă; albe, pentru că albeața iepeilor — ziceă el — îi slujeă de fânar noaptea la drum.

Moș Nichifor nu eră dintre aceia, care să nu știe „că nu-i bine să te pui vezeteu la cai albi și slugă la femei”; el știeă și asta, dar iepele erau ale lui și când le grijeă, grijite erau, iară când nu, — n’aveă cine să-i bănuiască.

Moș Nichifor fugeă de cărăușie, de-și scoteă ochii; el se fereă de rădicături, pentru că se temeă de surpătură.

Harabagiea — ziceă el — e mai bună: că ai a face tot cu marfă vie, care la deal se dă pe jos, la vale pe jos, iar la popas în căruță. Moș Nichifor aveă o biciușcă de cele de cânepă, împletită de mâna lui și cu șfichiul de mătasă, cu care pocneă, de-ți luă auzul. Și cu încărcat și cu descărcat, la deal Moș Nichifor se da pe jos, și trăgeă de-avalma cu iepele. La vale iar se da pe jos, ca să nu se spe-tească iepele. Chirieșii, vrând nevrând, trebuiau

să se deie și ei; căci li eră lehamite de morocăneala lui Moș Nichifor, care îndată trocăneă câte una, cam de aceste:

„Ia mai dați-vă și pe jos, căci calul nu-i ca dobitocul să poată vorbi”. — Dacă știeai să potrivești din gât pe moș Nichifor, apoi eră cât se poate de șăgalnic. De întâlneă vr'un om călare, pe drum, întrebă: — Departe ai lăsat pe Vodă, voinice? și apoi îndată da biciu iepelor, zicând:

Alba'nainte, alba la roate.

Oiștea goală de-o parte.

Hii! opt-un cal, că nu-s departe Galații, hii!!!

De întâlneă pe drum neveste și fete mari, cântă cântece șăgalnice, de-al de-aceste:

Când cu baba m'am luat,

Opt ibovnice-au oftat;

Trei neveste cu bărbat

Și cinci fete dintr'un sat. s. a.

Ei, ei! Apoi zi că nu-ți veneă să pornești la drum mai ales în luna lui Mai, cu asemenea om vrednic și deapurărea vesel. Câteodată numai, când prin dreptul crâșmei te făceai niznai și nu știeai să potrivești din gât pe Moș Nichifor, nu-l prea vedeai în cheji bune, dar și atunci tot mână repede dela o crâșmă până la alta...

Mai ales, într'un rând, îi picase lui Moș Nichifor două iepușoare, care mergeau de minune la drum. Dar la crâșmă, mort-côpt, trebuiau să stee, căci le cumpărase dela un popă, nefiind pe vremea aceea pojărnicii, de unde să cumpere altele, care să fie fuga tot într'una!...

Spuneă tata, că i-au spus și lui bătrânii, care au-

ziseră din gura lui Moș Nichifor, că pe vremea aceea eră bine să fii harabagiu în Târgul Neamțului; că te-apucau pe-amânele. Cum eșiai din Văratric, intrai în Agapia, și cum eșiai din Agapia, intrai în Văratric; apoi în Războieni, apoi pe la mitoace, și aveai mușterii, de nu erai bucuros; ba să-i duci la Peatră, ba la Fălticeni, ba pe la iarmaroace, ba la mânăstirea Neamțului, (ba la Secu, ba la Râșca), ba în toate părțile, pe la hramuri.

Tot tata mai spunea, că ar fi auzit dela bunicul bunicului meu că protopopul dela Neamț, de pe vremea aceea ar fi zis unor călugărițe, care pribegeau în săptămâna mare prin târg:

— Maicelor!

— Blagoslovește, cinstite părinte!

— De ce nu vă astâmpărați în mânăstire și să vă căutați de suflet, măcar în săptămâna patimilor!...

— Apoi dă, cinstite părinte, ci-că ar fi răspuns ele, (cu smerenie): lâna asta ne mănâncă, păcatele noastre, dar n'am mai veni noi! Căci, cum știi Sfinția ta, mai mult cu șeiacul ne hrănim; și apoi de nu curge, măcar picură și cine mișcă tot pișcă...

Protopopul atunci sărmanul, ci-că ar fi oftat din greu, înghițind noduri... și ar fi dat vina tot pe Moș Nichifor, zicând:

— De-ar crăpă odată să crape și harabagiul care v'a adus, c'atunci știu că n'ar avea cine să vă mai cărăbănească așa de des pe la târg.

Și, ci-că auzind Moș Nichifor de acestea, tare s'ar fi mâhnit în sufletul său și s'a fi jurat cu jurământ, ca să nu mai aibă aface cu parte duhovnicească, cât a trăi el: căci, din păcate, eră și evla-

vios Moș Nichifor și tare se mai temeă să nū cadă sub blestemul preoțesc! De-aceea grabnic a și alergat la schitul Vovidenia, la pusnicul Chiriac din sfânta Agură care-și căneă părul și barbă cu cireșe negre, și în Vinerea seacă prea cuviosul coceă oul la lumânare, ca să mai ușureze din cele păcate... Și apoi harabagiul nostru s'a hotărât că de-acum înainte să aibă a face mai mult cu parte negustorească.

— Numai negustorul, ziceă Moș Nichifor, trăiește din săul său și pe seama lui. Când întrebai: pentru ce? Moș Nichifor, răspundeă tot glumeț: „Pentru că n'are Dumnezeu stăpân”.

De glumeț, glumeț eră Moș Nichifor, nu-i vorbă, dar de multe ce dăduse peste dânsul, se făcuse cam hursuz.

Băbătia lui, dela o vreme încoace, nu știu ce aveă, că începuse a scârții: ba c'o doare ceea, ba c'o doare ceea, ba i-e făcut de năjit, ba că i-e făcut de ursită, ba că i-e făcut de plânsori și tot umblă din babă în babă cu descântece și cu oblojele, încât lui Moș Nichifor acestea nu-i preă veneau la socoteală și de aceea nu-i erau acum mai niciodată boii acasă; ba chiar se făcuse buclucaș, hărțăgos și de tot hapsin când stă câte două-trei zile, pe lângă casă, încât biata băbușca lui eră bucuroasă uneori și răsbucuroasă în sufletul ei, să-l vadă cum l-a vedeă urnit deacasă.

Se vede lucrul, că și Moș Nichifor eră făcut pe drumuri, căci cum eșeă afară la drum, parcă eră altul; nu mai stă din pocnit cu biciul, de șuguit cu toți drumeții pe câți îi întâlneă și de povestit despre toate locurile însemnate pe unde treceă.

Intr'o dimineață, Mercuri înainte de Duminică-Mare, Moș Nichifor deciocălase căruța și-o ungea; când numai iaca se trezește la spatele lui cu jupân Strul din Târgul Neamțului, negustor de băcan, iruri, ghileală, sulimeneală, boia de păr, chiclazuri, piatră vânătă, piatra sulimanului sau piatra bună pentru făcut alifie de obraz, salcie, fumuri și alte otrăvuri.

Pe vremea aceea nu eră spițerie în Târgul Neamțului, și jupânul Strul aducea, pentru hatârul călugărilor și a călugărițelor, tot ce le trebuia. — Mai făcea el, nu-i vorbă, și alte negustorii... În sfârșit, nu știu cum să vă spun, eră mai mult decât duhovnicul, că fără de dânsul nu puteau mânăstirile.

— *Muni* dimineață, Moș Nichifor!

— Bună să-ți fie inima... jupâne Strul. Da cu ce treabă ai venit pe la noi?

— Ia nora-mea vre să meargă la Peatră. Cât să-ți dau ca să mi-o duci?

— D'apoi a fi având chilotă multă, cum e treaba d'voastră, jupâne, zise Moș Nichifor, scărpinându-se în cap; numai nu-i vorbă, că poate să aibă, că și căruța mea e largă: poate să încapă într'insa cât de mult. Apoi fără să ne zbatem, jupâne Strul, mi-a da șaisprezece lei, un irmilie de aur și ți-oiu duce-o știi, colé, ca pe palmă; că, după cum vezi, căruța acum am adus-o dela încălțat și i-am mai tras și o unsoare de cele a dracului, de are să meargă cum îi sucala.

— Ai să lași cu nouă lei, Moș Nichifor, și te-ai mai cinsti și fecioru-meu la Peatră.

— Apoi dar, dă! cu bine să deă Dumnezeu, jupâne Strul. Mă bucur și eu că-i tocmai în dricul iar-

marocului și poate mi-a pică ceva și când oiu veni înapoi. Numai așa vrea să știu, când avem să pornim?

— Și acum, Moș Nichifor, dacă ești gata.

— Gata, jupâne, Strul, numai s'adâp iepușoarele iesește. Du-te și d-ta de-ți pune nora la cale, că acuș te ajung și eu din urmă.

Și cum eră Moș Nichifor strădalnic și iute la trebile lui, răpede svârle niște coșolină în căruță, așterne de-asupra o păreche de poclăzi, înhamă iepușoarele, își ieă cojocul între umeri și biciul în mână, și tiva băietele! N'apucase jupânul Strul a ajunge bine acasă, și Moș Nichifor și trăsese căruța dinaintea ușei.

Malca — așa eră numele nurorii lui jupân Strul — a ieșit afară să-și vadă hărăbagiul. Ș'apoi povestea cântecului; las' că eră dela Peatră de locul ei, dar eră și îmbujorată Malca... din pricina plânșului că se despărțește de socri; pentrucă întâias dată venise ea la Neamț, de cale primară la socri, cum se zice la noi. Căci nu eră mai mult de două săptămâni, de când se măritase ea după Ițic feciorul lui jupân Strul, sau mai bine ar fi să zic, în voia cea bună, că se măritase Ițic după Malca: căci el lăsase casa părintească, după cum li-i obiceiul! și, la două săptămâni, Ițic a adus pe Malca la Neamț, a încredințat-o în mâna părinților lui și s'a întors repede la Peatră să se *ghindească pe nighistorie*.

— Da, te-ai ținut de cuvânt, Moș Nichifor.

— Apoi dă, jupâne Strul, vorba-i vorbă; cu nu mă cioșmolesc atâta; că la drum e bine să pornești cât de dimineață, iar sara să poposești de vreme.

— Oare-i ajunġe până desară la Peatră. Moș Nichifor?

— A...ra! da ce stai de vorbești, jupâne Strul? Eu gândesc, de mi-a ajutat Dumnezeu pe după amiază să-ți pui (deabinele) nora în Peatră.

— D-ta, Moș Nichifor, ești om purtat, știi mai bine decât mine; dar totuși te rog, să mâi cu băgare de samă, ca să nu-mi prăvăli nora!

— Dacă doar nu's harabagiu de eri de-alaltăeri, jupâne Strul. Am mai umblat eu (c'o mulțime de) cucoane, cu maice, boeroaice și cu alte fețe cinstite, și slavă Domnului! nu s'au plâns de mine... Ia numai cu maica Evlampia desăgărița din Văratio, am avut și eu odată o leacă de clenciu: că oriunde mergeai, aveai obiceiul să-și lege vaca dinapoia căruței, pentru schivernisală, ca să aibă lăptișor la drum; și cu asta-mi aduceai mare supărare: pentru că vaca, îmi iroseai ogrinji din căruță, ba câteodată rupeai leuca, ba la deal se smuceai, de erai într'un rând cât pe ce să-mi gâtuiască iepușoarele. Și eu, cum îi omul la necaz, îndrăzneam să zic: „Măicută, de ce ești scumpă la tărăte și ieftină la făină?” Ea atunci se uită galiș la mine și-mi ziceai cu glas duios: „Ia taci, și d-ta, Moș Nichifor, taci nu mai strigă atâta pe biata văcușoară; pentru că eai, mititica, nu-i vinovată cu nimic. Părinții pusnici din sfânta Agură, mi-au dat canon să mănânc lapte numai dela o vacă, ca să nu îmbătrânesc degrabă; și dă, ce să fac? Trebuie să-i ascultăm, că sfințiile lor știi mai mult decât noi, păcătoasele!” Dacăm auzit așa, am zis și eu în gândul meu, că are întru câtva dreptate maica desăgărița, și am lăsat-o în plata lui Dumne-

zeu; pentrucă am văzut-o că este pidosnică și voiește cu orice chip să se adăpe numai dela un izvor. — D-ta, jupâne Strul, cred că nu mi-i face năcaz la drum și cu vaci. Și apoi, jupâneșica Malca, unde-a fi vale mare ori deal mare, s'a mai dà și pe jos câte-o leacă; mai ales că acum e o frumusețe afară la câmp, de turbă haita! Da ia să nu ne trecem vremea cu vorbele. — Hai sui, jupâneșică Malcă, să te duc la bărbățul acasă; că știu eu cum îi treaba nevestelor celor tinere când nu-s bărbății cu dânsele: fac zâmbre și trag acasă, cum trage calul la traista cu orz.

— Iaca mă suiu, moș Nichifor. — Și-odată încep cu toții a cărăbăni la saltele cu puf, perini moi, o legătură cu de mâncare și alte mărunțușuri. Apoi Malca își ia ziua bună dela socri și se suie de-asupra saltelelor, în fundul căruței. Iar moș Nichifor se asvârle pe capră, dă biciu iepelor și lasă pe jupânul Strul și cu ai săi, cu lacrămile pe obraz.

Prin târg așa mână de tare moș Nichifor, de ți se pareă că sboară iepete, nu altă ceva.

Prundul, satul și dealul Humuleștilor le-a trecut într'o clipă. — Dela Ocea până aproape de Grumăzești, a ținut numai o fugă.

Dar de pe la Grumăzești încolo, moș Nichifor a tras o dușcă de rachiu din plosca lui cea de Brașov, și-a aprins luleaua și a început a lăsa iepete mai în voie.

— Doamne, jupâneșică, Doamne! Vezi satul ista mare și frumos? Se chiamă Grumăzeștii. De-ași aveă eu atâția gonitori în ocol și d-ta atâția băeți, câți cazaci, căpcâni și alte lifte spurcate au

căzut morți aici din vreme în vreme, bine-ar mai fi de noi!

— Să te-audă Dumnezeu, să am băieți moș Nichifor!

— Asemene și eu gonitori, jupâneșică... că de băieți nu mai trag nădejde: pentrucă baba mea e o sterpătură: n'a fost harnică să-mi facă nici unul; nu i-ar muri mulți înainte, să-i moară! De-oiu pune eu mânele pe piept, are să rămâie căruța asta de haimana și iepușoarele de izbeliște!

— Nu te supără, moș Nichifor, zise Malca, că poate așa a fost să fie dela Dumnezeu; pentrucă așa scrie și la noi în cărți, despre unii, că tocmai la bătrânețe au făcut copii.

— I-a lasă-mă, jupâneasă, cu cărțile cele a d-voastră, în pace, că eu știu, ce știu eu; degeaba mai bați apa'n chiuă să s'aleagă unt, că nu s'alege niciodată. Am auzit și eu spunând în biserică la noi: că „pomul care nu face roadă, se taie și în foc se aruncă”. Apoi ce-ți trebuie mai bună vorbă decât asta? Ba zău, încă mă mier c'am avut răbdare să țin casă cu baba pân'acum. În privința asta, îi mai bună legea d-voastră de-o mie de ori. Nu-ți face una copii, iei alta. Nu face nici aceea, — alta. Și dela o vreme trebuie să nimerești una blagoslovită de Dumnezeu; da nu ca la noi, să fi nevoit să trăiești cu una beteagă până la sfârșitul vieții și copii, tufă! Că doar Dumnezeu cel mare și puternic nu s'a răstignit numai pentru'un om pe lumea asta. Nu-i așa jupâneșică? Mai zi, dacă ai ce!

— Poate să fie ș'asa, moș Nichifor.

— Ba chiar așa-i jupâneșică dragă, cum îți spun

eu. — Ptru! ciii!!... Da bună bucată am mers. Doamne, cum se ia omul ista la drum cu vorba și când se trezește, cine știe unde a ajuns; bun lucru a mai lăsat Dumnezeu sfântul și tovarășia asta!— Hi!!! zămoaicele tatei, îndemnați înainte! — Iaca și codrul Grumăzeștilor, grija negustorilor și spaima ciocoilor. Hei! jupâneșică, când ar aveă codrul ista gură să spuie câte a văzut, cumplită pătăranie ne-ar mai auzi urechile; știu că am aveă ce ascultă.

— Da ce-a fost pe-aici moș Nichifor?

— Of! jupâneșică, of! Ce-a fost să nu deă Dumnezeu să mai fie! Dar aveă cinevă cap să treacă pe aici fără să fie jăfuit, bătut și omorît? Nu-i vorbă, că acestea se întâmplau mai mult noaptea decât ziua! Inșă pe mine unul, de n'aș grăi într'un ceas rău, până acum, dă! m'a ferit Dumnezeu. Lupi și alte dihăanii mi-au eșit înainte câte odată, dar nu le-am făcut nimica; le-am dat bună pace, m'am făcut că nici nu-i văd și ei s'au dus în treaba lor.

— Ă... ra! moș Nichifor, nu mai spune de lup, că tare mă tem!

V'am spus că eră șăgalnic moș Nichifor și când spuneă câte una, ori te țineai cu mâna de inimă, râzând, ori te făceă să-ți sară inima din loc de frică.

— Iaca un lup vine spre noi, jupâneșică!

— Vai de mine, moș Nichifor, unde să mă ascund eu?

— Despre mine, ascunde-te unde știi, că eu unul ți-am spus că nu mă tem nici de o potae întreagă. Atúnci biată Malcă, de frică, s'a încleștat de

gâtul lui moș Nichifor, și s'a lipit de dânsul, ca lipitoarea. A șezut ea așa, cât a șezut și apoi a zis tremurând:

— Unde-i lupul moș Nichifor?

— Unde să fie? Ia a trecut drumul pe dinaintea noastră, și a intrat în pădure. Dar cât pe ce erai să mă gâtui, jupâneșică, și apoi dacă scăpam iepele, știu că eră frumos.

N'apucă a sfârși bine moș Nichifor și Malca zise cătinel:

— Să nu mai zici că vine lupul, moș Nichifor, că mă vâri în toate boalele.

— Nu că zic eu, da chiar vine, iacătă-l-ăi!

— Valeu! Ce spui?!

Și iar se ascunde lângă moș Nichifor.

— Ce-i tânăr, tot tânăr; îți vine a te jucă jupâneșică, așa-i? Și după cum văd, ai noroc că eu îmi țin firea, nu mă preă tem de lup; dar să fie altul în locul meu...

— Nu mai vine lupul, moș Nichifor?

— Apoi, na; ești de tot poznașă și d-ta: prea des vrei să vie, că doar nu-i de tot copacul câte un lup. Ia pe la sfântul Andrei, umblă și ei mai mulți la un loc. Ș'apoi vânătorii ce păzesc? La goană mare, crezi d-ta că puțini lupi dau cinstea pe rușine, lăsându-și pieile zălog? — Să mai răsuflăm iepele o leacă. — Iaca și „Dealul Bălaurului”, jupâneșică! Ia aici a căzut odată un balaur grozav de mare, care vărsă jaratic pe gură și când șueră, clocotea codrul, gemeau văile, fiarele tremurau și se băteau cap în cap, de spaimă; și ți-
penie de om nu cuteză să mai treacă pe aici.

— Valeu! și unde-i balaurul, moș Nichifor?

— D'apoi mai știu eu, jupâneșică? Pădurea-i mare, el știe unde s'a fi înfundat. Unii spun că, după ce a mâncat foarte mulți oameni și a ros toată coaja copacilor din codru, ar fi crăpat chiar aici în locul acesta. Dela unii am auzit spuind că i-ar fi dat lapte de vacă neagră și cu aceasta l-ar fi făcut să se ridice iar la cer de unde a căzut. Mai știu și eu pe cine să mai cred? Că oamenii vorbesc vrute și nevrute. Noroc numai, că eu unul știu solomonii și nu mă preă tem nici de balauri. Pot să prind șerpele din culcuș, cum ai prinde d-ta un pui de găină din pătul.

— Da ce's acele solomonii, moș Nichifor?

— Ei, jupâneșică dragă; asta nu se poate spune. Eu, babei mele — că merge pe douăzeci și patru de ani, de când m'am luat cu dânsa — și ce n'a făcut ea? Și cât nu m'a cihăit de cap să-i spun, și tot nu i-am spus. Și ea din pricina aste are să moară, când a muri: de nu i-ar muri mulți înainte, că atunci mi-ași lua și eu una tinerică, și măcar trei zile să trăesc în tică cu dânsa, cum știu eu și apoi să moriu! M'am săturat până'n gât de mucegaiul de babă, că hojma mă morocănește și-mi scoate ochii cu cele tinere. — Când gândesc amărîtul de mine că am să mă întorc iar la dânsa acasă, îmi vine să turbez, să iau câmpii, nu altceva.

— Ia lasă, lasă moș Nichifor, că așa sânteti d-voastră bărbații.

— Ei, ei! jupâneșică, iată-ne și aproape de vârful codrului. Ia mai dă-te și d-ta o leacă pe jos, pân'om sui dealul; că nu mi-i de alta, dar mă tem că-i înțepenî în căruța. — Uit'te florile cele frumoase de prin marginea pădurii, cum amplu văz-

duhul de miroznă. Și d-ta să șezi ghemuită acolo, nu-i păcat de Dumnezeu?!

— Mă tem de lup, moș Nichifor, zise Malca, tremurând.

— Ia mai sfârșește odată cu lupul cela; altă ceva n'ai de vorbit?

— Stai dară să mă dau jos!

— Ptru! ciii!... sai binișor pe ici, pe crucea căruței Ho... pa! Ia acum te văd și eu că ești voinică; așa mi-i drag să fie omul: fătat, nu ouat.

Și pe când Malca culegea niște dumbravnic să ducă lui Ițic, moș Nichifor stătuse în loc și nu știu ce bichireă și cislueă prin prejurul căruței. Apoi răpede strigă:

— Gata ești jupâneșică? Hai, sui și să pornim cu ajutorul lui Dumnezeu, că de-acum e tot vale mai mult.

Malca după ce se suie, întreabă:

— Oare nu-i târziu, moș Nichifor?

— D'apoi de-acum sântem scăpați de-asupra nevoei; acuș te pun în Piatră. — Ș'odată dă biciu iepelilor zicând:

Alba 'nainte, alba la roate,

Oiștea goală de-o parte.

Hii! opt-un cal, că nu-s departe Galații, hii!!!

N'apuc'a merge nici douăzeci de prăjini și prrrr! se rupe un capăt!

— Na: asta încă-i una!

— Vai de mine, moș Nichifor, avem să inoptăm în pădure!

— Ia nu mai meni a rău, jupâneșică-hăi, că doar n'am pățit eu asta numai odată în viața mea. Pă-

nă-i îmbucă d-ta ceva și iepele iestea și-or șterge gura c'oleacă de coșolină, eu am și pus capătul.

Când se uită moș Nichifor la belciug, bărdita nicăiri!

— Apoi toate-au fost cum au fost, zise moș Nichifor, încrețind din sprincene și oțerindu-se, dar asta pică de coaptă. Bat'o Dumnezeu de babă, s'o bată! Uit'te cum îngrijește ea de mine; așă-i că nu-i securea?

Malca, sărmana, când mai aude și asta începe a suspină și a zice:

— Moș Nichifor, ce facem noi?

— Ia las' jupâneșică, nu te împuțină cu inima, că tot mai am o leacă de nădejde. Ș'odată scoate bulicherul din teacă, îl dă pe amânariu și începe a ciocârți un gârneț de stejar din anul trecut... L'a tăiat el cum l-a tăiat, apoi a început a cotrobăi prin chilna căruței să găsească niște frânghie; dar de unde să iei, dacă n'ai pus?

Dacă vede și vede, taie băierile dela traistă, mai căpețeala din capul unei iepe și face cum poate de leagă el gârnețul, unde trebuiu; pune roata la loc, vără leuca, sucește lamba și-o strânge la scară; apoi și-aprinde cioanca și zice:

— Iaca jupâneasă dragă, cum învață nevoia pe om, ce să facă... cu moș Nichifor Tuțuianu nupiere nimene la drum. De-acuma numai să te ții bine de cărâmbi și de speteze că am să mân iepele iestea, de au să scapere fugind. Da, să știi d-ta, că babei mele n'are să-i fie moale, când m'oiu întoarce acasă. Am s'o ieu de cânepa dracului și am s'o învăț eu cum trebuie să caute altă dată de bărbat:

„că femeea nebatută, e ca moara neferecată”. Ți-
ne-te jupâneșică! Hi! he!!

Ș'odată încep iepele a fugi, de pârâiau roatele
și săreă colbul în naltul cerului. — La vr'o câteva
obrațuri, gârnețul s'a înfierbântat, s'a muiat și...
folfenchiu! iar sare roata!

— Bre! c'anapoda lucru; se vede că azi dimi-
neată mi-a ieșit înainte vr'un popă sau dracul
știe ce!

— Moș Nichifor, ce facem noi?

— Om face noi ce-om face, jupâneșică. Dar acum
de-odată liniștește-te acolo și taci molcom. Bine
că nu s'a întâmplat asta în mijlocul câmpului,
undeva. Lemne, slavă Domnului sânt de-ajuns și
de 'ntrecut în pădure. Poate să ne-ajungă cineva
din urmă, ori să ne întâmpine cineva dinnainte
și să-mi împrumute vre-o săcure. Și cum vorbeă,
numai ce iată că vede viind un om dinnainte, cu
traista în băș.

— Bun întâlnișul, om bun! Așă-i că s'a stricat
drumul în mijlocul căruței?

— Ia las' șaga la o parte, măi omule; și mai
bine vin' de-mi ajută să pun capătul ista, că vezi
că-mi crapă inima în mine de năcăz.

— D'apoi eu mă grăbesc s'ajung la Oșlobeni.
D-ta poți să măi astă noapte și în pădure; nu
cred că-i muri de urit...

— Mă mier că nu ți-i carecum să-ți fie, zise Ni-
chifor posomorît: ești un chiag zbârcit, mai ca și
mine, și iaca ce-ți urlă prin cap.

— Da nu-ți fie cu bănat, om bun, că am șuguit
și eu. Bun rămas! Te-o învăță Dumnezeu ce să
faci... și s'a tot dus înainte.

— Vezi jupâneșică dragă, câtu-i de-a dracului lumea asta? Numai după pleșcuit umblă. Ia să fie un altul cu vin ori cu rachiu și să vezi atunci ar ședeă carul stricat atâta timp în mijlocul drumului? Cum văd eu, tot moș Nichifor are să facă ce-a face. Ia să mai fac o încercare.

Și iar începe a tăiea alt gârneț... Mocoșește el cât mocoșește, până-l pune și pe-acela. Apoi dă biciu iepelor și iar mai trage un ropot; când numai iată că ajunge roata de-o teșitură și iar se rupe capătul...

— Acuma, jupâneșică, mai că-mi vine să zic și eu ca omul cela, că are să ne fie masul în pădure.

— Vai de mine și de mine, moș Nichifor, ce spui?

— Ia spun și eu ce văd cu ochii. Uită-te! nu vezi și d-ta că dă soarele după deal și noi tot pe loc stăm. Da nu-i nimica jupâneșică, să n'ai nici o grijă; că știu eu o poiană în pădure, chiar aici pe aproape; să tragem acolo și sântem ca și în casă la noi. Locul e ferit și iepete au ce paște. D-ta te-i culcă în căruță și eu te-oiu străjui toată noaptea. Helbet, o noapte nu-i legată de gard, a trece ea, cum a trece; dar a pomeni ea baba mea câte zilișoare-a aveă, de năcazul acesta; că numai din pricina ei mi se trage...

— Apoi dar fă cum știi, moș Nichifor, numai să fie bine.

— Las' jupâneșică, nu-ți face voie reă, că are să fie cât se poate de bine.

Ș'odată, moș Nichifor apucă epele de dârlog, și cărmeste căruța ș'o târăște cum poate până în noiană.

— Iaca, jupâneșică, ce raiu a lui Dumnezeu e

aici; să tot trăiești, să nu mai mori! numai d-voastră nu sânteți deprinși cu ce-i frumos pe lume. Ia mai dă-te o leacă pe jos până se mai vede: ca să strângem niște târșuri și să facem toată noaptea foc, să fugă țânțarii, și toate gângăniile pe lume.

Biata Malcă vede și ea, că tot de una îi ie acum. Se dă jos și începe a strânge la târșuri.

— Doamne! bine-ți mai șede, jupâneșică; parcă ești una de-a noastre. Nu cumva a ținut vre-odată tatăl d-tale orândă în sat, undevă?...

— Ba a ținut multă vreme ratoșul dela Bodești.

— Apoi mă miram eu, de ce vorbești așa de bine moldoveneste și aduci la mers cu de-a noastre. De-acum n'am să te mai cred, că te temi de lup. Iei, iei! cum ți se pare aici în poiană? Așa-i că eră să mori și să nu știi ce-i frumos pe lume? Ia auzi privighetorile ce haz fac? Ia-auzi turturelele cum se îngână?

— Moș Nichifor, oare n'om păți ceva în noaptea asta? Ce-a zice Ițic?...

— Ițic? — Lui Ițic i s'a părea c'a prins pe Dumnezeu de-un picior când te-a vedea acasă. Da ce crezi d-ta, că Ițic știe ce-i pe lume? Cum sânt întâmplările la drum? Așa numai să se mute de pe vatră, pe cuptor, știe și hleabul de baba mea, de-acasă. Jupâneșică, ia să te vedem, știi cum să faci focul?

Malca așează gătejele; Moș Nichifor scapătă și îndată ațâță amândoi focul. Apoi Moș Nichifor zice:

— Vezi jupâneșică, cum pârâe de frumos gătejele?

— Văd moș Nichifor, dar îmi tremură inima în mine de frică!

— A...ra? Da ce, Doamne iartă-mă, parcă ești din *neamul lui Ițic*. Da fii mai cu inimă oleacă! Ori dacă ești așa de fricoasă, apoi sui în căruță și te-așterne pe somn, că noaptea-i numa un ceas: acuș se face ziuă.

Malca, îmbărbătată de moș Nichifor, se suie în căruță și se culcă. Iară moș Nichifor își aprinde luleaua, așterne cojocul și se pune într'o râlă jos, lângă foc; și pâc, pâc! pâc, pâc! din lulea, cât pe ce eră să-i prindă somnul, când numai ce iată, că-i sare o scântee pe nas!

— Ptiu, drace! asta trebuie să fie scântee din gătejele culese de Malca, că tare m'a fript.— Dormi, jupâneșică Malcă?

— Parcă eră să mă prindă somnul oleacă, moș Nichifor, dar mi-au venit o mulțime de năluciri prin cap și m'am trezit.

— Și eu mai tot așa am pățit: mi-a sărit o scântee pe nas și mi s'a speriat somnul, de parcă am dormit o noapte întreagă. Las'că, poate să mai doarmă cineva de răul nebunelor istor de privighitori? Parcă-și fac de cap, nu altăceva. Da acum li-e și lor vremea să se drăgostească...

Dormi jupâneșică?

— Parcă iar eră să mă prindă somnul moș Nichifor.

— Știi una, jupâneșică? Mie-mi vine să sting focul, că tocmai acum, în duratul ista, mi-am adus aminte că dihania de lup adulmecă și vine după fum.

— Stânge-l, moș Nichifor, dacă-i așa.

Atunci moș Nichifor odată începe a turna la țărână peste foc și-l înădușă.

— De-acum jupâneșică, dormi fără grijă, că acuș se face ziuă. — Na: c'am stins focul, și am uitat să-mi aprind luleaua. Dar las'că am scăpărători. — Tă-vă pustia, privighetori, să vă bată, că știu că vă drăgostiți bine!

Mai șede moș Nichifor așa pe gânduri, până-și gătește de băut luleaua, apoi se scoală binișor și se duce în vârful degetelor, lângă căruță. Malca începuse a horăi puțin. Moș Nichifor o clatină binișor și zice:

— Jupâneșică, jupâneșică!

— Aud! moș Nichifor, răspuse Malca tresărind, spăimântată.

— Știi ce-am gândit eu. cât am stat lângă foc?

— Ce, moș Nichifor?!

— Ia după ce-i adormi d-ta, să încalec pe-o iapă și să mă răpăd acasă la mine, să-mi aduc un capăt și securea și când s'a zări de ziuă, sânt aici.

— Vai de mine, moș Nichifor, ce vorbești?! Vrei să mă găsești moartă de frică oare, când îi veni?

— Ba să te ferească Dumnezeu, de una ca asta jupâneșică. Ea las' nu te spăimântă, că am zis și eu, ia așa o vorbă în vânt

— Ba nu, moș Nichifor! De-acum nici nu vreau să mai dorm; mă dau jos și am să șez toată noaptea lângă d-ta.

— Ba păzește-ți treaba jupâneșică; șezi binișor unde șezi că bine șezi.

— Ba iaca vin.

Ș'odată se dă jos și vine pe iarbă lângă moș Nichifor. Și ba unul una, ba altul alta, dela o vreme

i-a furat somnul pe-amândoi și-au dormit duși. —
Și când s'au trezit ei, eră ziuica albă!...

— Iaca, jupâneșică și sfânta ziuă! Scoală-te și
hai să vedem ce-i de făcut? Vezi, că nu te-a mâncat
nimica? Numai frica ți-a fost mai mare.

Malca, în vorbele iestea, iar a adormit... Iar moș
Nichifor, ca omul cu grija, s'a suit în căruță și-a
început a scormoni în toate părțile, pe sub coșo-
lină și numai iată că dă de secure, de o funie și de
un sfredeleac, pe pomăștina căruței. — Iaca, păca-
tele mele! Cine-i cu pagubă, și păcat; mă miram
eu să nu se îngrijească biata babă de mine, până
într'atâta. — Pentru c'am năpustit-o chiar pe
sfânta dreptate, am să-i aduc un fes roș și un
tulpan undelemniu, ca să-și mai aducă aminte din
tinerețe. Eu, se vede, că m'am luat eri cu luleaua.
Dar biata baba mea, bună-rea cum este, tot a știut
ce-mi trebuie la drum; numai nu le-a pus la locul
lor... Dar ți-ai găsit să știe femeea trebile bărba-
tului!

— Jupâneșică, jupâneșică!

— Ce-i, moș Nichifor?

— Da nu știi una?! Scoală-te că am găsit, și se-
cure, și frânghie, și sfredel și tot ce-mi trebuie

— Unde, moș Nichifor?

— Ia pe sub poclurile d-tale. Numai n'au avuț
gură să răspundă. Am pățit și noi, ca un cerșetor
care ședeă pe comoară și cereă milostenie... Da bine
că s'au găsit și acum; tot biata babă se vede că
le-a pus.

— Vezi, cât ești de avan moș Nichifor, cum îți
incarci sufletul de păcate?!...

— Apoi dă, jupâneșică, văd eu că am greșit,

de-am poñegrit-o aşã de tare, cãtre d-ta. Da de-acum am sã-i cãnt şi eu un cãntec de împãcare:

Sãrmana bãbuşca mea!
Fie bunã, fie rea,
Am sã ţin casã cu ea

Ş'odatã suflecã moş Nichifor mãnecile, taie un sulharius de fag şi face un capãt minunat. Apoi îl aşează cum trebuie, pune roata la loc, înhamã ielepele, iese încet-încet la drum, şi zice:

— Sui jupãneşicã şi haidem sã mergem de-acum.

Ielepele fiind hrãnite şi odihnite bine, pe la prãnzul cel mare i-au pus în Peatra.

— Iaca te-ai vãzut şi-acasã jupãneşicã.

— Slavã lui Dumnezeu, moş Nichifor, cã şi'n pãdure nu mi-a fost rãu...

— Aşã este jupãneşicã, nu-i vorbã, dar ca la casa omului nu-i nicãiurea.

Şi din vorbã în vorbã, au şi ajuns la poarta lui jupân Iţic!—Iţic tocmai atuncea veneã dela şcoalã, şi când a vãzut pe Malca nu mai ştiã ce sã facã de bucurie. Dar când a mai auzit şi despre întâmplarea ce au avut, şi cum i-a scãpat Dumnezeu din primajdie, nu ştiã cum sã mulţumeascã lui moş Nichifor. Cu ce nu l-au dãruit ei? Cã se mirã şi el singur, ce dãduse peste dânsul. A doua zi moş Nichifor a pornit înapoi cu alţi muşterii. Şi când a ajuns acasã, erã foarte vesel, în cãt nu ştiã baba lui ce l'a gãsit, de-i aşã de cu chef, cum nu mai fusese de multã vreme... Dupã aceasta, tot la douã trei sãptãmâni jupãneşica Malca veneã în Neamţ la socri si se întorceã acasã numai cu moş Nichifor, fãrã sã se mai teamã de lup...

După un an, sau după mai mulți, moș Nichifor s'a răsuflat, la un păhar cu vin, către un prieten al său despre întâmplarea din codrul „Bălaurului” și frica trasă de jupâneasa Malca... Prietenul lui moș Nichifor, s'a răsuflat și el către alți prieteni ai săi și de atunci oamenii, cum îs oamenii, ca să-i puie sânge rău la inimă... au început a porecli pe moș Nichifor și a-i zice: Nichifor coțcariul; și poate acuma a fi oale și ulcioare și tot Nichifor Coțcariul i-a rămas bietului om numele și până în ziua de astăzi.

Operele complete ale lui Ion Creangă sânt publicate într'un volum mare de 334 pag. cuprinzând :

Amintiri din copilărie, Popa Duku, Moș Ion Roată, Moș Nichifor Coțcarul și toate poveștile și poeziile populare.

(Editura „Cartea Românească” Bibl. Minerva).

Se vinde cu lei 9.

Se cere la „Cartea Românească”

Viața lui Ion Creangă povestită de el însuși ¹⁾

Sânt născut la 1 Martie 1837 în satul Humulești, județul Neamțului, plasa de sus, din părinți români: Ștefan a lui Petre Ciobotariul din Humulești și soția sa Smaranda, născută David Creangă, din satul Pipirig, județul Neamțului.

Întâi și'ntâi am început a învăța cruce-ajută, după moda veche, la școala din Humulești, o chilie făcută cu cheltuiala sătenilor, prin îndemnul și osânda părintelui Ioan Humulescu, care avea o mână de învățătură, un car de minte și multă bunătate de inimă, Dumnezeu să-l ierte! Poate să fi fost de vre-o unsprezece ani, când am început a învăța. Știu că eram atunci un băiet sfrijit, prizărit și fricos și de umbra mea.

Dascălul nostru eră un holteiu frumos, zdravăn și voinic și-l chiemă Vasile a Vasilcăi El eră și dascălul bisericei din sat. Un sorocovăț nemțesc plăteă tata pe lună dascălului ca să mă învețe. Și pe atunci îmi ziceau în sat și la școala: Ionică a lui Ștefan al Petrei.

Peste vr'un an, vornicul, prinzând la oaste cu arcanul pe bădița Vasile, dascălul nostru, școala

1) Publicată sub titlul „Fragment de Biografie“.

a rămas pustie, iară noi școlarii, cari eram peste patruzeci la număr, ne-am împrăștiat pe la casele noastre. După vr'un an iarăș s'a deschis școala. Dar dascălul Iordache fiind cam chilaciu, a început a ne rădică de urechi la „fârta” deasupra ușei și a ne preă îndesi la spinare cu Sfântul Neculai, un biciu de curele făcut și dăruit școalei de moș Fotea, cojocariul satului. Și așa, de unde până atunci mă duceam cu drag la școală, am început a umblă haciū-marginea: o zi mă duceam, două nu, dar tot deprinsesem a ceti o leacă.

Tata nu știă carte de feliu și nici mult haz nu făceă de dânsa. El cam ades îmi ziceă: „Logofete brânză 'n cuiu, lapte acru 'n călimări, cam prea te codești la treabă: mă tem că de atâta cărturărie n'a aveă cine să ne tragă ciubotele”. Dar mama luând sama cum învățam eu, ajunsese a ceti la ceaslov mai bine decât mine; și se bucură grozav când vedeă, că mă trag la carte. Din partea tatei, puteam să rămân cum eră mai bine: „Nică a lui Ștefan al Petrei”, om de treabă și gospodariu în sat la Humulești. Mama însă eră în stare să toarcă 'n furcă și să învăț mai departe. Dar ce să mai învăț în Humulești? căci în biserică ceteam și cântam pe din afară toate troparele ca și dascălul Iordache.

Intr'o zi, așa prin cășlegile Crăciunului, aproape de cârnileagă, viind bunicu-meu David Creangă din Pipirig pe la noi, m'a luat și m'a dus la munte, în școala lui Alecu Baluș din satul Broșteni, județul Suceava, și m'a așezat în gazdă cu toată cheltuiala lui, la una Irinuca, care aveă două capre pline de râe. De aice urmam la școală: și ori s'a

prins cartea de mine ori nu, dar râia căprească știu că s'a prins.

Aproape de Florii, profesorul Nanu mi-a dat drumul acasă, și de la Broșteni am venit cu niște plutași, pe Bistrița la Borca; de la Borca, cu o rudă a mea, pe Plaiul-Bătrân în Pipirig și din Pipirig la Humulești. Și când m'au văzut tata și mama tuns chilug și plin de râe, bucuria lor n'a fost proastă, Ce să facă? Au început a mă scălda ba cu leșie de ciocălăi, ba cu usuc de lână, ba a mă unge cu dohot și într'o săptămână m'au izbăvit de podoabă. Dar și eu le-am tras în ziua de Paști un „Ingerul a strigat” la biserică, de-au rămas toate babele din sat cu gura căscată la mine, iar fetele numa-și dau ghiont una altea, văzând ce poate acum Nică a lui Ștefan al Petrei! Dascălul Iordache rămăsese acum pe jos; eră a cincea roată la car. Biata mamă crezând că am să es un al doilea Cucuzel, s'a pus cu rugămintele pe lângă tata și m'a dat să învăț psaltichie la un psalt de la biserica Adormirea din Târgul Neamțului, peste baltă, la vre-o două svârlituri de piatră departe de satul nostru. Trei husăși plăteă acum tata pe lună pentru mine. O iarnă am învățat și la această școală, căci iarna ce mai puteam învăță; iar vara nu făceam purici mulți pe la școală; trebuia s'ajut acasă: la tors, la peptănuși, la nevedit, la făcut țevi cu socala și la tors cu roata. Câte trei-patru oci de canură torceam pe zi; mă întorceam cu fetele cele mari din tors și ele din răutate mă porecleau „Ion Torcălău”.

INUL ȘI CAMEȘA

— Știi tu cămeșă dragă, ce erai odată?

— Ce să fiu? Eram ceea ce mă vezi: cămeșă albă, cu care se îmbracă oamenii.

— Nu-i așa! ai fost o sămânță; apoi burueană clătinată de vânt ca toate buruețele: așa naltă, subțirea, tocmai de potriva mea; erai *in* cu floricea albăstră, fata mea. Când ai fost crescut și copt, cum sunt eu acum, oamenii te-au smuls din pământ, te-au legat în fuiuare, te-au pus copăcel și te-au lăsat la soare ca să te usuci. După aceea te-au culcat pe țol și te-au bătut cu bețe, ca să-ți scoată sămânța: apoi bătut și stâlcit cum erai, te-au dus la baltă și te-au pus în *topitoare* ((topilă)) unde ai stat vre-o zece zile ca să te topești; adică, să-ți putrezească hlujul. După asta, te-au scos și te-au pus iarăș la soare ca să te usuci, răzămându-te de gardul pe care ești întinsă acum. Fiind uscat, te-au melițat și hlujul tău s'a prefăcut în *posderie*, iar cojița ta, în *fuior*; femeile apoi te-au răgilat, te-au periat și te-au făcut fuior frumos și moale ca mătasa; din fuior te-au făcut *caer*, te-au pus în *furcă* și au început a toarece prefăcându-te în *tort* sau ață. Tortul l'au depănat (rășchiet) pe răș-

chitoriu, spre a-l face *căleap*; călopele s'au fiert cu leșie, să se înalbească; apoi le-au pus pe *vârtelniță*, de pe care au început a le depănă pe *mosoare* cu *letca*; de pe *mosoare* te-au urzit pe *urzoiu*; te-au luat și te-au învălit pe *sulul* de dinapoi, punând *vergèle* printre pături, ca să nu se hrentuească *urzala*; și *fuscei* printre rost, ca să nu se încâlcească *natra*. După asta te-au nevedit, trecându-te prin *ște* și prin *spată*; și, cu ajutorul *slobozitorului* și *zăvorului* și al *lopățelii*, te-au întins în *stative*, legându-te de *sulul* de dinainte unde se începe *gura-pânzii*. Caipele lăsate pentru bătătură, le-au depănat pe *țevi* cu *sucala*; apoi punând *țevile* în *suveică*, au început a țese: adecă a trece *bătătura* printre *urzală* cu ajutorul *tălpigilor* (călcătorilor), al *scripturilor* și al *ițelor*. Ca să se îndesească firele, bătătura se bate cu *vatale*, între care e așezată *spata*. Și iaca așa te-au prefăcut în pânză. Când eră cald afară și frumos, femeile te-au dus la baltă și te-au *ghilit*; apoi te-au fiert cu leșie și iar te-au *ghilit*, până te-ai înălbit. Când erai albă cum trebuie, te-au uscat, te-au făcut *vălătuc*, te-au croit și au făcut din tine, ceea ce ești acum.

— Mică burueană, nu știi de unde-ai mai scos atâtea despre mine.

— Hei, dragă, dar poate că nu știi, că oamenii mai fac pânză și din sora noastră *cânepă* și din fratele nostru *bumbac*; ba și din înghimpătoarea *urzică* mai fac un feliu de pânză. Dar în fabrici se țes feliu-de-feliu de pânzături, mult mai ușor și în timp mult mai scurt.

— Bre! multe mai auzi!

— Mai așteaptă că n'am sfârșit încă. Din că-

meșă sau rufă peste câtvă timp ai să te faci tearfă,
din care se face *scamă* pentru bolnavii din spitale
și pentru soldații răniți în bătălie. Apoi te caută
ca iarba de leac, să facă la fabrică din tine *hârtie*.

— Mare minune mi-ai spus, dragă buruiană zise
cămeșă. De-ar fi așa, apoi toate lucrurile nu sânt
ceea ce se văd; ci altăceva au fost odată, altăceva
sânt, — și acum altăceva au să fie.

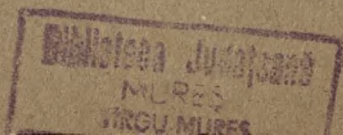
— Tocmai așa, soro!

— Gardul pe care ești tu întinsă acum a fost
altădată pădure. Ce are să fie de-acum înainte?

Mătasa: frunză de dud intrată în pânțele unor
gândaci... Varul, ce-a fost mai înainte?... Dar fu-
niile și odgoanele?... ș. a.

PĂSĂRICA

Iarna ninge și îngheață,
Frigul crește tot mereu;
Păsărica cea isteată
Nu mai zice cântul său:
Când afară viscolește
Ea s'ascunde tremurând
Intr'un dos unde găsește,
Nu ca vara ciripind;
Ci sburlită și 'ntristată
Flămândă ca vai de ea,
Pe la drum mâncare-și cată
Sărmănica păsărea!
Dumnezeu care-a făcut-o
Pe dânsa ca și pe noi,
O nutrește ș'o 'ncălzește:
Ei o scapă de nevoi!

Pagini alese din Scriitorii români

— Bibliotecă de popularizare —

Fiecare număr de 32 pagini costă 1 Leu.

No. 1. VASILE ALECSANDRI: **O Primblare în munți** —
*Călugărul și Pistolul — Toader și Mărinda — O
Intrigă la Bal Mascat — Pe muntele Ceahlău.*

Cu o Prefață de Al. Vlahuță.

No. 2. ION CREANGĂ: **Moș Nichifor Coțcarul** — Au-
to iografia lui Ion Creangă — Inul și Cămeșa.

*Cu o Prefață de d-l Teodorescu Kirileanu și
Ilie Chendi.*

No. 3. M. EMINESCU: **Poezii.**

Cu o Prefață de Profesorul Gh. Adamescu.

No. 4. I. BRĂTESCU VOINEȘTI: **Violoncelul — Fariseu
Ispita.**

Cu câteva Note biografice.

No. 5. I. L. CARAGIALE. **O Făclie de Paște — Cănușă
om sucit — La Conac.**

Cu o Prefață de Profesorul Gh. Adamescu.

No. 6. V. ALECSANDRI: **Ostașii noștri.**

Cu o Prefață de Profesorul Gh. Adamescu.

No. 7. M. EMINESCU: **Luceafărul — Călin — Strigoii.**

Cu câteva explicațiuni critice.

No. 8. V. ALECSANDRI: **Dan Căpitan de Plai —
Grui-Sânger și alte poezii.**

*În Numerele următoare se va publica succesiv cele mai alese
pagini din Gh. Coșbuc, Al. Vlahuță, Ion Ghicla,
Costache Negruzzi, Petre Ispirescu, N. Bălcescu,
M. Kogălniceanu, G. Asachi, Gr. Alexandrescu,
Cezar Boliac, D. Bolintineanu, Al. Odobescu și
alții, precum și alte bucăți din V. Alecsandri, Eminescu,
Creangă, Caragiale, Ion Brătescu-Voinești ș. a.*

Comenzile se fac la „Cartea Românească” S. A.
Administrația Centrală. Bul. Academiei 3. București.

D-l I. Brătescu-Voinești, Vice-Președintele Academiei române, cunoscutul și apreciatul literat ne scrie:

... Nici nu se poate inchipui o întreprindere mai utilă pentru consolidarea operei de întregire a neamului nostru, decât aceia de a sădi și de-a întregi gustul cetitului, în suflul acelor, pe care lipsa de mijloace i-a împiedicat de a merge cu învățătura dincolo de învățământul primar.

A pune la îndemâna și celor mai lipsiți de mijloace, paginile cele mai alese din literatura română, e o faptă vrednică de toată lauda; și desigur ea va găsi sprâjnul tuturilor acelor, care știu că cultura unui neam constituie pentru el și cel mai indiscutabil titlu la viață proprie și cel mai puternic scut de apărare.

D-l Gh. Adamescu, vechi și cunoscut profesor de limba și literatura română, fost Inspector general al învățământului mai multă vreme, autor al unei complete lucrări de Istoria literaturii române, ne scrie:

„Intențiunea D-v., de a da în mici broșuri destinate marelui public pagini alese din scrierilor noștri de frunte vechi și noi va împlini prin realizarea ei o lipsă ce se simțea de mult. Aceste mici biblioteci vor pune la îndemâna maselor largi ale poporului elementele de cultură absolut necesare pentru desăvârșirea unității sufletești a poporului român întregit“.

D-l Petre Dulfu, vechi profesor de Pedagogie la „Școala normală a Societății pentru învățătura poporului român“ autor cunoscut al unora din cele mai bune manuale didactice, premiat de Academia Română pentru lucrările sale literare și didactice ne scrie:

„Azi, când se simte atâta trebuință de carte în tot cuprinsul României Mari, și când hârtia împreună cu tiparul costă așa de mult: ideea societății „Cartea Românească“ de a pune la îndemâna cititorilor părți alese din scrierilor români vechi și moderni, pe un preț așa de mic e de cel mai mare folos pentru răspândirea culturii în popor și pentru întărirea unității sufletești a Neamului Românesc întregit.“

Sunt sigur că această frumoasă lucrare va fi sprâjnită cu căldura de către toți românii iubitori de țară și de neam“.

D-l I. Ghiță, inspector școlar, — autor al mai multor manuale didactice pentru învățământul primar, ne scrie:

„Apariția unei biblioteci cu **Pagini alese din literatura română**, alcătuită pe înțelesul mulțimei, este de neapărată trebuință, mai ales acum, când problemele sociale, create de războiul mondial, nu se pot rezolva cu bine în folosul țării și al neamului, decât printr-o cultură serioasă a fiecărui cetățean“.

Școala primară complimentară, creiată cu scopul de a contribui, măcar în parte, la completarea cunoștințelor pentru viață, ale absolvenților de curs primar elementar, care rămân să consolideze temelia țării. — are și ea mare nevoie de această bibliotecă.

Pentru cei care doresc să servească țara în această direcție, cred că fac cea mai temeinică operă culturală reluând o acțiune ca și a bibliotecii Steaua, înființată încă dela 1901, în scopul sus arătat, de marele român, răposatul Spiru C. Haret.